



การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างกรอบตัวชี้วัด มาตรฐาน และแนวทางการดำเนินงาน สิทธิในอากาศสะอาดและ
การจัดการมลภาวะทางอากาศที่เป็นธรรมในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่

วันที่ 2 มีนาคม 2566

ณ โรงแรม Green Nimmam CMU Residence @UNISERV มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ที่มาและความสำคัญ

เนื่องจากสภาพปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การเกิดปัญหาหมอกควันที่เกิดขึ้นจากไฟป่าและการเผาพื้นที่เกษตรกรรม และปัญหาฝุ่นละออง PM2.5 ส่งผลกระทบต่อสิทธิในอากาศสะอาดและวิถีชีวิตของประชาชนที่กระจายวงกว้างปรากฏตามสื่อในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา 10 ปี ซึ่งจากเอกสารทางวิชาการและข้อมูลทั่วไประบุว่าสาเหตุส่วนใหญ่ของไฟเกิดจากมนุษย์มากกว่าร้อยละ 70 รวมถึงกระแสอนุรักษ์ของคนในเมืองส่งผลให้ผู้ที่ก่อให้เกิดไฟในชีวิตประจำวันกลายเป็นจำเลยของสังคม จึงนำมาสู่การประกาศนโยบายของรัฐบาล “นโยบายซีโร่เบิร์นหรือการห้ามเผา 100%” ในช่วงเวลาที่รัฐกำหนดเพื่อหลีกเลี่ยงการเผาพื้นที่เกษตรกรรมปริมาณมากพร้อมกัน และถูกติดตามโดยภาพดาวเทียมตรวจจับจุดความร้อน รวมถึงมติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติที่กำหนดค่ามาตรฐานฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน หรือ PM2.5 จากเดิมไม่เกิน 50 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร เป็น 37.5 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพอากาศของประเทศไทยในการป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนจะมีผลบังคับใช้วันที่ 1 มิถุนายน 2566 ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการประกาศใช้นโยบายของรัฐบาลในภาพรวมอาจไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตที่มีความหลากหลาย จึงทำให้มีความขัดแย้งในการบริหารเชื้อเพลิงระหว่างชุมชนผู้ก่อให้เกิดไฟกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ดำเนินการตามนโยบายและกฎหมาย

ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่มีกลุ่มนักวิชาการ ภาคประชาสังคม และผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้จัดการองค์ความรู้ในการจัดการมลภาวะทางอากาศในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ และการบริหารจัดการไฟเพื่อลดปัญหาฝุ่นละออง PM2.5 และมาตรการต่าง ๆ แต่ยังมีข้อถกเถียงในเรื่องวิธีการที่มีประสิทธิภาพในแต่ละพื้นที่ให้มีความเหมาะสม อาทิ “มาตรการชิงเก็บ”, “มาตรการชิงเผา” รวมถึงระบบสนับสนุนการตัดสินใจและการบริหารจัดการไฟ Application FireD ที่เริ่มใช้ดำเนินการ ตั้งแต่เมื่อเดือนพฤษภาคม 2564 เพื่อให้ชุมชนหรือเจ้าหน้าที่ที่มีความจำเป็นต้องบริหารเชื้อเพลิงยื่นคำร้องผ่านระบบเพื่อให้ศูนย์บัญชาการคณະทำงานของจังหวัดเชียงใหม่พิจารณาอนุมัติ ซึ่งพบว่ายังมีข้อจำกัดในหลายประการ

จากการประชุมหารือระหว่างคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติร่วมกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สภามหาวิทยาลัยภาคเหนือ มูลนิธิเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และเครือข่ายนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2566 ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีความเห็นว่าการจัดการองค์ความรู้ในการบริหารจัดการไฟ ลดปัญหาฝุ่นละอองจากควันไฟ ฝุ่น PM 2.5 เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างกรอบมาตรฐานการบริหารจัดการไฟที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของชุมชน จึงเห็นควรจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการในวันที่ 2 มีนาคม 2566 ณ โรงแรม Green Nimmam CMU Residence @UNISERV มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อสร้างกรอบตัวชี้วัด มาตรฐาน และแนวทางการดำเนินงานสิทธิในอากาศสะอาดและการจัดการมลภาวะทางอากาศที่เป็นธรรม ร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการไฟโดยนำร่องในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ขึ้น

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม

1. เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในการจัดการมลภาวะทางอากาศในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่องค์ความรู้ทางวิชาการและภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. เพื่อจัดทำข้อตกลงร่วม / กรอบมาตรฐาน / กรอบตัวชี้วัด / แนวทางการดำเนินงาน สิทธิในอากาศสะอาดและการจัดการมลภาวะทางอากาศที่เป็นธรรมในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พิจารณาจัดทำข้อเสนอแนะในการส่งเสริมหรือคุ้มครองสิทธิมนุษยชนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มเป้าหมาย

ภาคประชาสังคม	ภาควิชาการ	หน่วยงานภาครัฐ
1. ผู้แทนชุมชนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ 12 ตำบล 2. ตัวแทนผู้ใช้ไฟในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ (ไร่หมุนเวียน / กลุ่มชาติพันธุ์ / cultural burning / ผู้แทนป่าชุมชนที่ไม่ถูกรับรองสิทธิ) 3. สภาลมหายใจภาคเหนือ 4. มูลนิธิเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	1. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	ส่วนภูมิภาค 1. ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ 2. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ (สสจ.) 3. กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดเชียงใหม่ 5. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช - สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 16 - หัวหน้าสถานีควบคุมไฟป่า 15 สถานี 6. สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเชียงใหม่ 7. สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 1 เชียงใหม่ (กรมป่าไม้) ส่วนกลาง กทม. 8. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช 9. กรมควบคุมมลพิษ 10. สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ องค์การ (มหาชน หรือ Gisda) 12. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (กพร.) 12. คณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 13. สำนักงบประมาณ 14. สำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง (สำนักงาน ป.ย.ป.) 15. สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ข้อตกลงร่วม / กรอบมาตรฐาน / กรอบตัวชี้วัด / แนวทางการดำเนินงาน สิทธิในอากาศสะอาดและการจัดการมลภาวะทางอากาศที่เป็นธรรมในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พิจารณาจัดทำข้อเสนอแนะในการส่งเสริมหรือคุ้มครองสิทธิมนุษยชนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงาน/องค์กรเครือข่ายที่ร่วมจัดงาน

1. สภาลมหายใจภาคเหนือ
2. มูลนิธิเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
3. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
4. สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ